YAPAY ZEKÂ, TOPLUM VE DİN:
İNANÇ, OTORİTE VE ETİK ÜZERİNE ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR

Editörler:
İhsan ÇAPCIOĞLU
Fadime APAYDIN

İkinci Baskı

Yapay Zekâ, Toplum ve Din:
İnanç, Otorite ve Etik Üzerine Eleştirel Yaklaşımlar

Editörler:
İhsan ÇAPCIOĞLU
Fadime APAYDIN

TESAM Yayınları No.99

ISBN: 978-625-6148-87-1

E-ISBN: 978-625-6148-98-7

DOI: 10.17574/tesam.9786256148871

2. Baskı, Aralık 2025

Kütüphane Bilgi Kartı

Çapcıoğlu, İhsan - Apaydın, Fadime

Yapay Zekâ, Toplum ve Din:
İnanç, Otorite ve Etik Üzerine Eleştirel Yaklaşımlar/ İhsan Çapcıoğlu, Fadime Apaydın

2. Baskı, 732 s., 16x24 cm. Kaynakça mevcut, dizin yok.

1. Toplum 2. İnanç 3. Yapay Zekâ

Copyright © 2025 TESAM Yayınları

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı Kanun hükümleri gereğince TESAM Yayıncılık'ın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi veya başka bir sistemle basılamaz, çoğaltılamaz, bilgisayar ortamında depolanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Bu çalışmada yer alan tüm yazıların etik, dilbilimsel, bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Aydoğan

Yayın Koordinatörü: Ferzan Taşpınar

Sayfa Tasarımı: Ahmet Muhammed Taşpınar

Kapak Tasarımı: Emre Şimşir

Genel Dağıtım

TESAM Yayınları

Tel: +90 506 188 93 92

Küçükbakkalköy Mah. Kayışdağı Cad. Bilgi Plaza No:111/8 İstanbul/Ataşehir

www.tesamyayinlari.com | tesamyayinlari@gmail.com

TESAM (Ekonomik, Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi)

www.tesam.org.tr

Baskı-Cilt: Kitapyurdu Doğrudan Dağıtım,
Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43 Bahçelievler/İst.
kdd.kitapyurdu.com (Sertifika no: 40675)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ/9

BİRİNCİ BÖLÜM
TANRI, İNSAN VE VARLIK:
ONTOLOJİK SORULAR/15

BİLİNCİN YAPAY SİNİR AĞLARINA TRANSFERİNİN DİNİ-FELSEFİ İMKÂNI 17
Sait KAR
Bahadır Yusuf SAYAN

YAPAY ZEKÂDA ÖZGÜR İNSAN VE TANRI TASAVVURU 39
Muhammed YAMAÇ

BİLİŞSEL DEVRİMDEN YAPAY ZEKÂYA: İNANCIN EVRİMİ 51
Emre AKTÜRK

YAPAY ZEKÂ TANRI TASAVVURU ÜZERİNE İSLAM PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME 67
Zeynep KARLIK

YAPAY ZEKÂNIN AŞK SİMÜLASYONU: ONTOLOJİK VE TEOLOJİK BİR SABOTAJ OLARAK AŞKIN TEMSİLİ 91
Adnan Bülent BALOĞLU
Hilal FİDAN

YAPAY BİLİNCİN KARAR AĞACINDAKİ KARA KUTU SORUNU 103
Yıldıray SİPAHİ
Merve ÜNAL

İKİNCİ BÖLÜM
KUTSAL METİNLER VE BİLGİ: EPİSTEMOLOJİK VE HERMENÖTİK TARTIŞMALAR/139

KUR'AN'DA BİLGİ KAYNAĞI OLARAK VAHİY VE YAPAY ZEKÂNIN BİLGİ ÜRETME İDDİASI 141

Mustafa ÖZYİĞİT

Abdullah TURHAN

DİJİTAL HERMENÖTİK VE TEOLOJİK ANLAM: YAPAY ZEKÂ İLE KUTSAL METİN OKUMALARI 157

Neslişah BAŞBUĞ

DİNÎ HİKÂYELERİN YAPAY ZEKÂ İLE YENİDEN İNŞASI: DİJİTAL ANLATIMIN ETKİLERİ 179

Yusuf YURDİGÜL

Mustafa GÜLSÜN

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DİNÎ OTORİTE, ALGORİTMİK AKTÖRLÜK VE DİJİTAL ARACILIK/197

YAPAY ZEKÂNIN TOPLUMSAL DÜZLEMDEKİ ALGORİTMİK AKTÖRLÜĞÜ VE DİNİ ETKİLEŞİMLERİ 199

Hasan KAFALI

YAPAY ZEKÂ BİR DİNÎ OTORİTE OLABİLİR Mİ? SOSYOLOJİK BİR TARTIŞMA 225

Hilmi TÜRKYILMAZ

DİJİTAL ÇAĞDA TEO-SOSYOLOJİK DÖNÜŞÜM: YAPAY ZEKÂ, ALGORİTMİK KÜLTÜR VE İSLAM DÜŞÜNCESİNDE KİMLİĞİN YENİDEN İNŞASI 249

Ebubekir CÜM

YAPAY ZEKÂNIN RİSKLİ YÖNLERİ 259

Veli Metin TÜRKOĞLU

"BUNLAR İYİ GÜNLERİMİZ!" YAPAY ZEKÂ HABERLERİNE 'AHLAKİ PANİK' ÇERÇEVESİNDEN BAKMAK 269

Betül Yeşil ÇELİK

YAPAY ZEKÂ, MEDYA VE DEĞERLER: TÜRK MEDYASINDAKİ YAPAY ZEKÂ SÖYLEMLERİNİN SOSYOLOJİK VE İSLAMİ ETİK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 293

Murat ÇİNİCİ

"DİJİTAL DİNLER ÇAĞI: NETFLİX'İN KÜRESEL İNANÇ MÜHENDİSLİĞİ" ..321

Muhammed Ersin TOY

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İNANCIN GÜNDELİK YÜZLERİ: EĞİTİM, AİLE VE RİTÜEL YAŞAM/333

DİN EĞİTİMİ PERSPEKTİFİNDE ANLAM ARAYIŞI VE YAPAY ZEKÂ.....335
Hacer ÇETİN
DİJİTAL ÇAĞDA BİR İHTİYAÇ OLARAK YAPAY ZEKÂ VE DİN EĞİTİMİNDE DÖNÜŞTÜRÜCÜ POTANSİYELİ 359
Vahdeddin ŞİMŞEK
YAPAY ZEKÂ VE DİN EĞİTİMİ: PEDAGOJİK, ETİK VE EĞİTİMSEL PERSPEKTİFLER 381
Tuncay DİLCİ
Aydın ÇAKIR
YAPAY ZEKÂNIN DİN DİLİ: İNANÇ İLE İLGİLİ SORULARA VERİLEN CEVAPLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 389
Halise Kader ZENGİN
Fatma ÇAPCIOĞLU
YAPAY ZEKÂ VE DİNİ RİTÜELLERİN EVRİMİ: DİN PSİKOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME 433
Hatice KOÇ KANCA
YAPAY ZEKÂ VE AİLE: EV ORTAMINDA MAHREMİYETİN İMKÂNI 461
Murat YILMAZ
YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA AİLE VE KUTSALLIK: DİJİTAL SERMAYE VE HABİTUS'UN DÖNÜŞÜMÜ 491
İhsan ÇAPCIOĞLU
Esra Güler AYHAN
YAPAY ZEKÂ İLE DERTLEŞME: EKŞİ SÖZLÜK ANLATILARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME.....517
İhsan ÇAPCIOĞLU
Ayça YILDIRIM

BEŞİNCİ BÖLÜM
YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA ETİK, İNSAN HAKLARI VE DİNÎ ÇOĞULCULUK/535

YAPAY ZEKÂ KULLANIMI VE AKADEMİK ETİK: KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE 537
Selman YILMAZ
YAPAY ZEKÂ VE DİNÎ ETİK: KAVRAMSAL VE ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME.....573
Muhsin ÖZDEMİR
YAPAY ZEKÂ VE DİNÎ TOLERANS: DİJİTAL ÇAĞDA İNANÇ SİSTEMLERİ, ETİK SINIRLAR VE SOSYAL UYUMUN KESİŞİM ALANI.....587
Reyyan AKKAŞ

YAPAY ZEKÂ, İNSAN HAKLARI VE İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ: ÇİN HALK CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ.....603

Bedri ŞAHIN

AI ART ÜZERİNE: ETİK VE ESTETİK SORUNLAR BAĞLAMINDA YAPAY ZEKÂ SANATI 625

Nuran KIZMAZ ÖZTÜRK

ALTINCI BÖLÜM
TOPLUM, VERİ VE İNSAN: TARİHSEL VE SOSYOLOJİK YAKLAŞIMLAR/645

HESSEN'İN YOLUNDA 'EFENDİNİN GÖZÜNDE'N: YAPAY ZEKÂNIN TOPLUMSAL TARİHİ, EKONOMİ POLİTİĞİ VE DİN 647

Mustafa MACİT

SOSYAL BİLİMLERDE DOKÜMAN ODAKLILIKTAN BÜYÜK NİTEL VERİ ANALİZİNE GEÇİŞ 669

Bekir EMİROĞLU

YAPAY ZEKÂ VE İNSANIN VERİLEŞMESİ 697

Osman ŞAHİN

İhsan ÇAPCIOĞLU